

Konaklama İşletmelerinde EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin İşgörenler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması

Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi editörlüğü, genç araştırmacılara hatta deneyimli olanlara da yapılan araştırmalarında eksik veya yanlış olabilecek bilgilerin düzeltilmesine yardımcı olabilecek bir değerlendirme köşesi oluşturmaya karar vermiş. Böylelikle dergiye sunulan makalelerde, hangi unsurların değerlendirmeye alındığı hakkında bir bilgi de yazarlara sunulmuş olacaktır. Tabi ki bu işin layığı ile yapılması gerçekten çok zordur. Bunun temelinde bir kaç neden yatmaktadır. Bunlardan birincisi sosyal incelemelerin özü olan insanın, mekanik bir yapısının ve/veya doğasının olmamasıdır. Diğer bir ifade ile sosyal bilimlerde 2+2 her zaman 4 etmemektedir. Bunu en basit örneğini bizlere sinerji göstermektedir. Kaldı ki doğru kavramı sadece sosyal bilimlerde değil, pozitif bilimlerde de değişime uğramaktadır. Kuantum fiziği bize bunu kanıtlamaktadır. Hal böyle olunca ele alınacak makalenin, görecelik kuramına bağlı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu da değerlendiriciye fazlasıyla sorumluluk yüklemektedir. Yapılacak olan değerlendirmelerde bir diğer zorluğu da, araştırmannın seçiminde yatmaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında, turizm alanında üreten kesimin son zamanlarda çeşitlilik kazanmış olması bir gerçek olmakla birlikte, bu camiada genel olarak herkesin birbirini tanımış olduğu görülmektedir. Bu noktada kültürel bir baskı ortaya çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile genelde simgesel anlatımın yoğun olduğu bir toplumda (Sargut 2001: 166), doğrudan bazı eksik ve yanlışlıkları sınırlı bir köşede sunmak, güç bir iş olmaktadır. Eğer Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşıyor olsaydık, yapılacak olan bu tür değerlendirmelerde ne birinci sorunla (genel olarak görgül çalışmalara yönelmiş olmalarından) ne de açık iletişim olduğundan buradaki sorunla karşılaşırız. Son olarak burada ele alınacak olan araştırmalar, sadece bu köşe yazarının bilgisi ve tecrübe birikimi çerçevesinde değerlendirilecektir. Elbette değerlendiren kişi elinden geldiği ölçüde objektif, etik ve emik davranacaktır. Ancak kendisinin de bir insan olduğu ve naçizane fikirlerinin burada paylaştığı gözardı edilmemelidir. Bu değerlendirmelerin bundan sonra burada ele alınacak olan diğer araştırmalar için de geçerli olduğu saptamasını yaptıktan sonra, bu sayıda ele alınacak makaleye geçebiliriz.

Bu sayıda Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan (14(1): 56-64, 2003) Mahmut Demir ve Şirvan Şen Demir' in "Konaklama İşletmelerinde EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin İşgörenler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması" adlı makalesine yer vereceğiz.

Öncelikle her iki araştırmacının bundan önceki makale ve çalışmalarını yakından izlediğimi belirtmek isterim. Bundan önceki makalelerine bakıldığında, bu makalenin diğerlerinden hem içerik hem yöntem bakımından çok yoğun ve olumlu olduğunu görmekteyiz. Kişisel olarak tarafıma hakemliğim için gönderilen her makaleyi önce başlığı, sonra özü, sonra anahtar kelimeleri ve daha sonra içerik ve yöntem analizi ile değerlendirmekteyim.

Çalışmanın adı "Konaklama İşletmelerinde EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin İşgörenler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması" olarak belirlenmiştir. Türkçe dilbilgisi kuralları açısından makalenin adında bir düzeltme yapılması gerektiğini vurgulamamız gerekmektedir. İlk düzeltme kısaltmaların açıklamadan sonra verilmesinin uygun olacağı yönündedir. Makalede "...EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin..." denmektedir. Oysa "...Elektronik Bilgi Sisteminin-EBS.." denmesi daha doğru olacaktır. Aslında bu sorun günümüzde bir çok makale, tez ve araştırma projelerinde değişik tipler ile karşımıza çıkmaktadır. Örneğin çalışma adlarında önce yabancı dilde bir kelime ve/veya kelime grubu verilip daha sonra tire ve/veya parantez içinde Türkçe karşılığı veya kısaltması sunulmaktadır. Oysa ki önce Türkçe tam adı daha sonra verilecekse parantez ve/veya tire ile kısaltması veya yabancı dilde karşılığı verilmelidir.

Araştırma yöntemleri kitapları incelendiğinde (Bakınız ekteki liste) bir çoğunda belirlenecek olan çalışma adının mümkün olduğunca açık ve net belirlenmesi gerekliliğini vurguladığı görülür. Araştırma adında gereksiz kelime ve açıklamalara yer verilmemelidir. Bu araştırmannın adı "Konaklama İşletmelerinde EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin İşgörenler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması" olarak belirlenmişti. Bunun bir araştırma olduğunu bildiğimiz için, tekrar çalışmanın adında "...Araştırılması" denmesine gerek yoktur.

Araştırmannın adı değerlendirildikten sonra öz kısmına geçebiliriz. Öz genel olarak dergi yayın kuruluşunun istediği kısa bir açıklama olarak nitelendirilmektedir. Oysa ki araştırmacılara kolaylık olması açısından istenilen bu kısmın önemi büyüktür. Araştırma-

cuların vakti sınırlıdır. Bu nedenle araştırmanın tamamına göz atmak yerine, Öz kısmına bakacaklardır. Öz'ün doğru yazılması araştırma için hayati önem taşımaktadır. Eksik veya yanlış bir Öz çalışmanın araştırmacılar tarafından dikkate alınmamasını beraberinde getirecektir. Öncelikle Öz' de ne istendiğini bilmekte fayda bulunmaktadır. Bir Öz'ü yazarken dikkat edilmesi gereken beş önemli unsurun olduğunu bilmekte yarar vardır (Koopman 2003):

1. Çalışmanın amacı,
2. Sorunun belirlenmesi,
3. Yaklaşım,
4. Bulgular,
5. Sonuçlar.

Güdüleme kısmında okuyucunun dikkatini neden bu araştırmaya vermesi gerektiğini yanıtlamak gerekmektedir. Çalışmanın önemi ve zorlukları bu aşamada ele alınmalıdır. Sorunun belirlenmesi kısmında, hangi sorunu çözmeye odaklanıldığı belirtilmelidir. Çalışmanın amacı burada vurgulanmaktadır. Yaklaşım kısmında kuramların neler olduğu ve hangi değişkenlerin neden ele alındığı ve ölçüldüğü belirtilmelidir. Daha sonra bulgulara abartılmadan kısaca yer verilmelidir. Sonuçlar kısmında ise Sizin görüşünüzün uygulamaları nelerdir ve/veya olacaktır sorusuna yanıt verilmelidir. Bu açıklamalardan sonra ilgili makalenin özüne bakıldığında çalışmanın öneminin çarpıcı şekilde vurgulanmadığı görülmektedir. Bununla birlikte çalışmanın amacı net bir şekilde ortaya konmuştur. Daha sonra araştırma tekniği yaklaşım kapsamında verilmiştir. Ancak çalışmada kullanılan değişkenlerden hiç bahsedilmemiştir. Oysa ki çalışma incelendiğinde, görgül (ampririk) olduğu ve gerçekten ciddi bir emeğin harcandığını rahatlıkla saptanabilmektedir. Öz kısmında ise ne araştırma yönteminin ne de kuramsal yapıdan ve buna bağlı olarak değişkenlerden söz edilmemiştir. Bunun yerine yapılan testlerin adları simgesel olarak verilmiştir. Aslında makaleyi okuyacak araştırmacılar, bu adlar yerine testlerin sonuçlarını görmeyi yeğleyeceklerdir. Böylelikle bulgular kısmı da sunulmuş olacaktır. Çalışmanın Öz'ünde yer alan son cümle çarpıcıdır. Burada "Elde edilen bulgulardan hareketle sonuçta Elektronik Bilgi Sisteminin (EBS) konaklama işletmelerinde işgörenler üzerindeki etkileri değerlendirilmiş ve bazı saptamalarda bulunulmuştur" denmektedir. İyi ama zaten bu araştırmanın amacıydı. Son cümlede yapılan saptamaların neler olduğu ve varsa bunun pratik uygulamalarının ne olacağı somut olarak belirtilmelidir. Çalışmada anahtar kelimelerin çok genel olduğu görülmektedir. Araştırmanın üçüncü paragrafında çar-

pıcı bir saptama yapılmaktadır. Burada "Bu çalışma konaklama işletmelerinde EBS' nin işgörenler üzerinde yaratmış olduğu olumlu ve/veya olumsuz etkilerin ölçülmesi üzerine yoğunlaşmıştır." denmektedir. Öncelikle bu cümlenin Öz kısmında kullanılabilmesi gerektiği kanısındayım. Ayrıca buradan insan-donanım ilişkisi (insan-makine ilişkisi), insan-yazılım ilişkisi üzerine odaklanılmış olduğu da anlaşılmaktadır. Bu ifadeler de iyi birer anahtar kelime olabilirler. Anahtar kelimeler günümüzde elektronik ortamda yapılan taramalarda önem kazanmaktadır. Bu nedenle anahtar kelimeler verilir iken eğer bir araştırmacı olarak bu konuyu incelemek isteseydim, elektronik ortamda hangi kelimeler ile bu konuyu taratabilirdim sorusuna yanıt vermek gerekmektedir. Çalışmanın Elektronik ortamla ilgili olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun yanıtı daha da önemli olmaktadır. Makalenin bütününe bakıldığında iyi bir çalışma gördüğümüzü belirtmek gerekmektedir. Çalışmanın her ne kadar bahsettiğimiz konularda bir takım eksikliklere sahip olsa da, bunun aslında yazarlarından kaynaklanmadığı, diğer bir ifade ile bu konuda onlara eğitim veren Öğretim Üyelerinden kaynaklandığı söylenebilir. O nedenle Araştırma Yöntemleri öğretim üyesinin bundan sonra bu konulara da değinmesinin faydalı olacağı ve gereken dersi çıkardığını düşünmekteyim. Yapılan çalışmanın içeriği ve yöntemi gelecek sayıda değerlendirilecektir.

KAYNAKÇA

- Demir, M. ve Şen Demir Ş. (2002). Konaklama İşletmelerinde EBS-Elektronik Bilgi Sisteminin İşgörenler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 14 (1): 56-64.
- Koopman, P. (2003). How to Write an Abstract. <http://www.ece.cmu.edu/~koopman/essays/abstract.html>.
- Sargut, S. (2001). *Kültürler Arası Farklılaşma ve Yönetim*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Üsdiken, B. (2002). Tarihsel Bir Bakışla Bilim-Yönetim Birlikteliği. *Yönetim Araştırmaları Dergisi* 2 (2): 127-154.

EKLER

- Angus, Robert B. ve Gundersen, Norman A. (1997). *Planning, Performing, and Controlling Projects*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 2.
- Bernard, H. Russel (2000). *Social Research Methods Qualitative and Quantitative Approaches*. London: Sage Publications Ltd., s. 69.
- Brunt, Paul (1998). *Market Research in Travel and Tourism*. London: Butterworth-Heinemann, s. 3.
- Burns, A. C. ve Bush, Ronald F. (2000). *Marketing Research*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 74.
- Clark, M. ve Diğerleri (1999). *Researching and Writing Dissertations in Hospitality and Tourism*. London: ITP, Inc., s. 45.
- Cooper, D. R. ve Schindler, Pamela S. (1998). *Business Research Methods*. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 92.

Gill, J. ve Johnson, P.(1997). *Research Methods for Managers*. London: Sage Publications Ltd., s. 21.
Hair, J. F. vd. (2000). *Marketing Research*. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 43.
Kinnear, T. C. ve Taylor, James R. (1991). *Marketing Research An Applied Approach*. Singapore: McGraw-Hill Co., Inc., s. 50.
Kumar, V. (2000). *International Marketing Research*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 56.
Kumar, R. (1999). *Research Methodology A Step-By-Step Guide for Beginners*. London: Sage Publications Ltd., s. 184.
Levine, S. J. (2000). Writing and Presenting Your Thesis or Dissertation. www.msuc.msu.edu/ajac/diss/thesguide.htm.
Mackler, Y. (2000). Persuasive Proposal Writing. www.biu.ac.il/RA/wwtrserch/writing/write1.html.

Malhotra, N.K. (1999). *Marketing Research An Applied Orientation*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 25.
Minnesota Council of Foundation (1998). Writing a Successful Grant Proposal. www.mcf.org/mcf/grantwriting.htm.
Salkind, Neil J. (2000). *Exploring Research*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 238.
Sekaran, Uma (1992). *Research Methods for Business*. Canada: John Wiley & Sons, Inc., s. 9.
Spinner, M. Pete (1997). *Project Management*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., s. 4.
Thackrey, Donald E. (2000). Proposal Writer' s Guide. http://www.research.umich.edu/research/proposals/proposal_dev/pwgl/PWGCONTENTS.HTML.
The Paladin Group (2000). Elements of a Grant Proposal. www.sil-com.com/~paladin/promaster.html.

Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research
<http://www.anatoliajournal.com>

Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi
<http://www.anatoliajournal.com/atad>

Akademik Turizm Bülteni
<http://www.anatoliajournal.com/turizmbulteni>

II. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Kongresi
<http://www.anatoliajournal.com/kongre>

III. Akademik Turizm Semineri
<http://www.anatoliajournal.com/seminer>